

بررسی مخاطرات دریایی در جنوب استان سیستان و بلوچستان و

پهنه بندی سواحل با استفاده از GIS

محمی الدین اهراری رودی

استادیار، دانشکده علوم دریایی، دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار

پست الکترونیکی: M.Ahrari@cmu.ac.ir

دریافت: ۹۵/۶/۱؛ پذیرش: ۹۴/۹/۲۶؛ قابل دسترس در تارنما: ۹۶/۳/۴

چکیده

تا کنون در طول دامنه های پر شیب دره هراز، در شمال ایران، سدهای زمین لغزشی متعددی تشکیل شده که گسیختگی برخی از آنها خسارات و تلفات زیادی به همراه داشته است. فوران آتشفشان دماوند، وقوع زمین لرزه های بزرگ و ذوب سریع برف ها، مهمترین عوامل تشکیل دهنده این سدهای لغزشی بوده است. در سال ۱۹۹۹ هم زمان با ذوب سریع برف ها در ماه اردیبهشت، زمین لغزش آب اسک در جنوب آتشفشان دماوند، تشکیل شده است. فعالیت این زمین لغزش، مدفون شدن روستای پشنگ، تخریب ۴۵۰ متر از جاده اصلی تهران - آمل و انسداد رودخانه هراز را سبب شده است. این سد لغزشی دارای ارتفاع ۲۰ متر از بستر رودخانه و دریاچه حاصل از آن دارای حداکثر طول ۶۵۰ متر، پهنای ۱۲۰ متر و عمق ۱۵ متر می باشد. این زمین لغزش همانند ریزش سریع سنگ در لایه های شیل، ماسه سنگ و زغال سنگ های ژوراسیک تحتانی رویداده است. در این زمین لغزش، سطح گسیختگی در طول سطح لایه بندی شکل گرفته است. بلا فاصله پس از لغزشی اصلی و انسداد رودخانه، توده عظیمی از تخته سنگ های بزرگ از جنس تراورتن از ارتفاع ۱۰۰ تا ۱۵۰ متری، بر روی بخش شمالی زمین لغزش ریزش نموده است. این تخته سنگ های بزرگ، بصورتی بی نظم در داخل گل و لای ناشی از زمین لغزش قرار گرفته و بخش شمالی توده زمین لغزش را به شدت مستحکم نموده است. پس از پر شدن دریاچه سد زمین لغزشی، از روی بخش شمالی توده لغزشی آب سریز نموده است. حضور تخته سنگ های تراورتنی در این بخش مانع فرسایش سد لغزشی در طی ۱۳ سال گذشته گردیده است. سریز آب رودخانه هراز از روی توده لغزشی آب اسک و نشست آب از بخش های مختلف آن، شرایط پر خطری را بوجود آورده است. با این وجود، پایدار ماندن سد لغزشی آب اسک در چنین شرایط دشوار، نمونه ای استثنایی و تماشایی از سدهای لغزشی را به نمایش گذاشته است. در این مطالعه مشخصات، سن، شاخص های مسبب، توزیع اندازه دانه ها و اثرات طبیعی زمین لغزش آب اسک همچنین سد لغزشی و حجم دریاچه مرتبط با آن مورد بررسی قرار گرفته است.

واژه های کلیدی: سد لغزشی، زمین لغزش آب اسک، رودخانه هراز، پارامترهای ژئومورفومتر